

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR LIETAS IEROSINĀŠANU

Rīgā

2006. gada 3. novembrī

Satversmes tiesas 2. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs Aivars Endziņš un tiesneši Romāns Apsītis un Juris Jelāgins,

kolēģijas sēdē izskatījusi pieteikumu par lietas ierosināšanu, ko Satversmes tiesā iesniedzis **Pēteris Šķeltiņš** (Pieteikumu reģ. Nr. 98, 2006. gads),

k o n s t a t ē j a :

1. Pieteikumā formulēts prasījums par Valsts civildienesta likuma 7. panta 3. punkta, 41. panta 1. punkta “e” apakšpunkta un pārejas noteikumu 5. punkta, kā arī Ministru kabineta 2001. gada 20. februāra noteikumu Nr. 79 “Ierēdnim izvirzāmās obligātās prasības – augstākā izglītība – piemērošanas kārtība un termiņš” (turpmāk – Noteikumi Nr. 79) atbilstību Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 1., 91., 101. un 106. pantam. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu un 3. punktu šāda lieta ir piekritīga Satversmes tiesai.

2. Pieteikumā vienlaikus apstrīdēta divu normatīvo aktu atbilstība Satversmei. Noteikumi Nr. 79 ir izdoti saskaņā ar Valsts civildienesta likuma pārejas noteikumu 5. punktu. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 18. panta otrās daļas 1. punktu ir pieļaujams, ka vienā pieteikumā tiek apstrīdēts normatīvais akts vai tā daļa un uz to pamata izdotās zemāka juridiska spēka tiesību normas.

Tādējādi pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta otrās daļas prasībām.

3. Pieteikums iesniegts kā konstitucionālā sūdzība. Pieteikumā norādīts:

1) uz pieteikuma iesniedzējam Satversmē noteikto pamattiesību aizskārumu;

2) ka tiesību aizsardzība ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem nevar novērst būtisku kaitējumu sūdzības iesniedzējam.

Satversmes tiesas likuma 19.² panta trešās daļas pirmais teikums paredz:

“Ja konstitucionālās sūdzības (pieteikuma) izskatīšana ir vispārsvarīga vai ja tiesību aizsardzība ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem nevar novērst būtisku kaitējumu sūdzības iesniedzējam, Satversmes tiesa var lemt par sūdzības (pieteikuma) izskatīšanu, pirms ir izmantoti visi vispārējie tiesību aizsardzības līdzekļi.”

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka pieteikuma iesniedzējs ir pārsūdzējis augstākā institūcijā – Valsts civildienesta pārvaldē – administratīvo aktu par civildienesta attiecību ar viņu izbeigšanu. Pēc tam viņš iesniedzis pieteikumu administratīvajā tiesā. Lietas izskatīšana nozīmēta vairāk kā gadu uz priekšu – 2008. gada 19. februārī. Turklāt administratīvā rajona tiesa pati pieteikuma iesniedzējam izskaidrojusi viņa tiesības vērsties Satversmes tiesā pirms visu iespēju izmantošanas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, uzskatot, ka administratīvā tiesa pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai, izskatot lietu pēc būtības, nevis pieteikuma izskatīšanas stadijā.

Nemot vērā šos apstākļus, tiesību aizsardzība ar visiem vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem nevar novērst būtisku kaitējumu pieteikuma iesniedzējam – vairāk kā gada laikā viņš zaudēs profesionālo kvalifikāciju, turklāt šajā laikā viņš spiests nodrošināt savu iztiku.

Tādējādi saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktu un 19.² pantu pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt šo konstitucionālo sūdzību.

4. Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pants izvirza virkni prasību konstitucionālajai sūdzībai, tostarp prasību pamatot pieteikuma iesniedzēja pamattiesību aizskārumu un sniegt pieteikuma juridisko pamatojumu.

Pieteikumā apstrīdēta vairāku dažādu normu atbilstība četrām dažādām augstāka juridiskā spēka tiesību normām.

4.1. Satversmes tiesa ir secinājusi: “Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmā daļa paredz, ka pieteikumā par lietas ierosināšanu Satversmes tiesā jāietver tā juridiskais pamatojums. Ja pieteikumā apstrīdēta tiesību normas (akta) atbilstība vairākām augstāka juridiskā spēka normām, pieteikumā ietverams juridiskais pamatojums attiecībā uz apstrīdētās normas (akta) atbilstību katrai norādītajai augstāka juridiskā spēka normai”(sk. 2006. gada 2. novembra spriedumā lietā Nr. 2006-07-01 “Par likuma “Grozījumi Valsts sociālo pabalstu likumā” 1. panta daļas, ar kuru Valsts sociālo pabalstu likumā ieviests jauns 7. panta pirmās daļas 3. punkts, un 2. panta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 110. pantam” 14. punktu).

Tādējādi, lemjot par lietas ierosināšanu, ir jāizvērtē, vai ir sniegts pietiekams juridiskais pamatojums par katras apstrīdētās normas neatbilstību katrai norādītajai augstāka juridiskā spēka tiesību normai, un vai katrs no šiem pamatojumiem ir saistīts ar iespējamu pieteikuma iesniedzēja pamattiesību aizskārumu.

4.2. Civildienesta attiecības ar pieteikuma iesniedzēju izbeigtas, pamatojoties uz Valsts civildienesta likuma 41. panta pirmās daļas “e” punktu. Šo normu citastarp pieteikumā apstrīdējis tā iesniedzējs. Minētā norma paredz, ka “Valsts civildienesta attiecības izbeidzas: [...] e) sakarā ar neatbilstību ierēdņa obligātajām prasībām”.

Tomēr no pieteikumā ietvertā juridiskā pamatojuma neizriet, ka tā iesniedzējs apstrīdētu šo normu kā tādu. Proti, pieteikumā netiek apstrīdēta prasība izbeigt civildienesta attiecības sakarā ar neatbilstību ikvienai no ierēdņa obligātajām prasībām, piemēram, prasībai būt Latvijas pilsonim, prast latviešu valodu utt. Pieteikumā pēc būtības ir apstrīdēts tikai vienas konkrētas ierēdnim izvirzāmās obligātās prasības saturs. Tādējādi pieteikums daļā par Valsts civildienesta likuma 41. panta pirmās daļas “e” punkta neatbilstību Satversmei nav juridiski pamatots un neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktam.

4.3. Valsts civildienesta likuma 7. panta 3. punkts paredz, ka “uz ierēdņa amatu var pretendēt persona:[...] 3) kurai ir augstākā izglītība”, savukārt, pārejas noteikumu 5. punkts paredz, ka “šā likuma 7. panta 3. punkts attiecas arī uz ierēdņiem un ierēdņu kandidātiem, kuri šā likuma spēkā stāšanās dienā saskaņā ar šo likumu ieņem ierēdņa amatu šā likuma 3. panta pirmajā daļā minētajās valsts pārvaldes iestādēs. Ministru kabinets nosaka kārtību un termiņus 7. panta 3. punkta piemērošanai attiecībā uz minētajām personām”.

No pieteikuma izriet tā iesniedzēja viedoklis, ka Satversmei neatbilstošs ir ikviens gadījums, kad personai tiek ierobežota pieeja valsts civildienestam un iespēja izvēlēties amatu valsts civildienestā kā savu nodarbošanos, raugoties tikai no formālā izglītības kritērija, un nevis faktiskajām profesionālajām spējām. Vienlaikus no pieteikuma izriet viedoklis, ka visas personas, kurām ir attiecīgs profesionālo zināšanu kopums, ir vienādos un salīdzinošos apstākļos, taču pret personām, kurām nav augstākās izglītības, tiek noteikta nepamatota atšķirīga attieksme pieejai civildienestam.

Tomēr no lietas apstākļiem secināms, ka pieteikuma iesniedzēja iespējamais aizskārums nav saistīts ar pretendēšanu uz civildienesta amatu no jauna, pastāvot šobrīd esošajai izglītības sistēmai. Pieteikumā pamatots tikai tās personu grupas iespējamais tiesību aizskārums, kas jau ir valsts civildienestā, proti, Valsts civildienesta likuma pārejas noteikumu 5. punktā minēto personu tiesību iespējamais aizskārums.

Līdz ar to pieteikumā vispār nav sniegts juridiskais pamatojums Valsts civildienesta likuma 7. panta 3. punkta neatbilstībai tiesiskās paļāvības principam, proti, Satversmes 1. pantam.

Savukārt juridiskais pamatojums par Valsts civildienesta likuma 7. panta 3. punkta neatbilstību Satversmes 91., 101. un 106. pantam izvērsti sniegts tikai attiecībā uz vienu personu kategoriju – attiecīgajā profesijā ilgstoši strādājošām personām, kas attiecīgās profesionālās zināšanas apguvušas darba procesā un kuru atbilstība šā amata izpildei apstiprināta arī ar valsts civildienesta iestāžu izdarītās atestācijas rezultātiem.

Tādējādi pieteikumā ietvertais pamatojums daļā par Valsts civildienesta likuma 7. panta 3. punkta neatbilstību Satversmei ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

4.4. Daļā par Valsts civildienesta likuma pārejas noteikumu 5. punkta neatbilstību Satversmes 1., 91., 101. un 106. pantam pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² panta prasībām.

4.5. Pieteikumā apstrīdēti Ministru kabineta noteikumi Nr. 79 kopumā. Lai arī pieteikumā *expressis verbis* pamatota tikai dažu šo noteikumu punktu iespējamā neatbilstība Satversmei, jāņem vērā, ka pieteikumā apstrīdēta norma, uz kuras pamata minētie noteikumi izdoti, proti, Valsts civildienesta likuma pārejas noteikumu 5. punkts. Atzīstot šo likuma normu par neatbilstošu Satversmei, spēku zaudētu arī Noteikumi Nr. 79 kopumā.

Līdz ar to pieteikums daļā par Noteikumu Nr. 79 neatbilstību Satversmes 1., 91., 101. un 106. pantam atbilst Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² panta prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. un 3. punktu, 17. panta pirmās daļas 11. punktu, 18., 19.², un 20. pantu,

n o l ē m a :

1. Ierosināt pēc Pētera Šķeltera konstitucionālās sūdzības (Pieteikumu reģ. Nr. 98, 2006. gads) lietu “Valsts civildienesta likuma pārejas noteikumu 5. punkta un Ministru kabineta 2001. gada 20. februāra noteikumu Nr. 79 “Ierēdnim izvirzāmās obligātās prasības – augstākā izglītība – piemērošanas kārtība un termiņš” atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1., 91., 101. un 106. pantam”.

2. Uzaicināt institūcijas, kas izdevušas apstrīdētos aktus, – **Saeimu un Ministru kabinetu** – līdz **2006. gada 15. decembrim** iesniegt Satversmes tiesai savu atbildes rakstu ar lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu.

3. Atteikties ierosināt lietu pēc minētā pieteikuma daļā par Valsts civildienesta likuma 7. panta 3. punkta un 41. panta 1. punkta “e” apakšpunkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1., 91., 101. un 106. pantam.

4. Nosūtīt šā lēmuma kopiju Administratīvajai rajona tiesai.

Lēmums nav pārsūdzams.

Satversmes tiesas 2. kolēģijas priekšsēdētājs

A. Endziņš